

Els regatistes de Pedret

El programa de les Fires de Girona de 1891 va incorporar un espectacle del tot inèdit: una competició de rem a la platja de Pedret. Els impulsors, membres del Club Colón, una societat d'aficionats a les regates, van desplegar les seves influències per fer realitat aquella iniciativa i, sense saber-ho, van marcar una fita en la història de l'esport gironí.

Text > **JORDI CURBET HEREU**, documentalista

L'esport de les regates nàutiques ens evoca ràpidament la tradició de les curses entre les universitats d'Oxford i Cambridge, la primera de les quals es va disputar el 1829, si bé la primera competició documentada a Catalunya (també de rem) data del 15 de juliol de 1821 al port Vell de Barcelona —segons el *Diari de Barcelona*, davant de vuitanta mil assistents!, una xifra que deixaria en ridícul el seguiment de la darrera Copa Amèrica. Des del naixement del primer club nàutic català, el 1878 a Tarragona, l'afició a les curses d'embarcacions es va circumscriure al litoral gironí i a localitats amb espais navegables, com ara Banyoles, i res no hauria fet imaginar que Girona seria l'excepció que confirmaria la regla. Exceptuant els concursos gimnàstics que se celebraven en petit comitè al Gimnàs Gironí de Ramon Balmes, així com les excursions i els desafiaments ciclistes tan en voga en la dècada de 1880, les curses d'embarcacions de rem que es van disputar per les Fires de Sant Narcís de 1891 són la primera referència coneguda d'una competició esportiva (reglamentada i avalada per les autoritats) a la ciutat.

El cas és que aquell mateix any un grup de nois de l'alta societat local va constituir, sense que en quedés constància documental, el Club Recreatiu Colón, en què en el marc de tertúlies i expansions juvenils va sorgir la pensada, per a molts desgavellada, d'organitzar una regata davant de l'embarcador de Pedret. El nom de l'entitat (Colón) i la data (1891) no eren gratuïts, atès que a l'horitzó hi havia els actes del IV Centenari del Descobriment d'Amèrica i

>> Detall del carrer de Pedret amb l'embarcador i les cases al darrere.
(Foto: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. ÀNGEL TOLDRÀ VIAZO.)

>> Fragment d'una targeta postal en la qual s'observa la zona de l'aiguabarreig de Pedret, cap al 1896, amb embarcacions de pesca i esbarjo.
(Foto: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDL.)

aquests estudiants volien aprofitar la grandiloqüència de la commemoració per obtenir el beneplàcit del consistori als seus objectius, que anaven poc més enllà d'exhibir-se socialment i, en acabat, gaudir d'un opípar tiberi a càrrec del tresor públic.

El 15 d'octubre, la premsa ja informava de la predisposició de l'Ajuntament a costejar la iniciativa, mogut no pas per fomentar unes virtuts esportives poc o gens arrelades, sinó com una manera de quedar bé amb els pares i

l'entorn influent dels promotors. Fos com fos, abans d'elevat la proposta al ple, ja s'havien produït unes desavinences en el si del Club Colón que havien acabat en la consegüent escissió i la creació d'una altra entitat regatista que, al seu torn, no volia renunciar a la seva part del pastís. Així fou com el 21 d'octubre, el mateix dia del ple, uns representants dels dissidents van abordar l'alcalde, Rafael Corominas, a l'entrada de l'Ajuntament per lliurar-li una instància en què se li demanava que es

retirés l'exclusiva dels premis econòmics de les regates al Club Colón. Però la petició sembla que no va prosperar del tot, ja que el ple, potser intimidat per la presència massiva a la sala de plens dels socis del Colón —«disposats a moure un escàndol si se'ns hagués negat», segons un dels components, l'advocat i periodista Joan Vinyas i Comas (Barcelona, 1868 - Girona, 1951)—, va reconèixer els esforços de l'entitat oficial per organitzar i sufragar-ne els preparatius. En compensació, però, es

en el CENTRO MORAL.

DÍA 5.

A las 10 de la mañana solemne función cívico-religiosa en la ex-Colegiata de S. Félix, con asistencia del Excmo. Ayuntamiento, Autoridades y Corporaciones.

Durante la celebración del oficio se harán tres salvas de veinte cañonazos.

A las 2 y media de la tarde se verificará un simulacro de Regatas, por la Sociedad recreativa COLÓN en el río Oñar frente á la calle

VI

de Pedret en el que tomarán parte varios jóvenes de la misma, amenizando el acto la Orquesta ORFEÓN CASSANENSE.

Al anoecer extraordinaria iluminación eléctrica en la fachada de las Casas Consistoriales.

>> Fragment del programa de Fires de 1891 en què s'anuncia el «simulacre» de regates a Pedret. (Foto: ARXIU MUNICIPAL DE GIRONA)

va acordar obrir la participació al públic en general, que tenia de termini fins al dia 27 per inscriure's a la secretaria de l'Ajuntament. Val a dir que les dues societats, l'oficial i l'escindida, tenien la seu social al carrer de Pedret, el barri mariner per excel·lència de Girona, a l'aiguabarreig format pels dos rius principals, el Ter i l'Onyar.

Qui eren els membres d'aquesta efímera iniciativa regatista? Doncs a banda de l'esmentat Vinyas, hi trobem personatges com Juli Piferrer i Garcia (poeta, advocat i regidor republicà de l'Ajuntament), els germans Joaquim i Ferran Vilallonga i Pujol, Eduard Tena Pelayo (fill de l'inspector de primera ensenyança), i els cadaquesencs Joaquim Palau Constanseu i Francesc Basach Planas, que sens dubte devien aportar coneixements d'aquesta pràctica (tant de vela o de rem) apresos a la seva localitat natal.

Els preparatius de la competició

Pocs dies abans de la regata, la brigada municipal es va encarregar de tallar els matolls i canyissars de la riba del riu a fi que no privessin als espectadors la vista de les barques competidores. El dijous 5 de novembre a les 14.30 hores es va disputar la competició, ame-

nitzada musicalment per l'Orfeó Cassanenc —cal recordar que la presència de bandes musicals era intrínseca als espectacles populars— i presenciada per un nombrós públic que va envair els trossos del carrer de Pedret que donava a l'embarcador. Malgrat el temps brúfol i l'estat del terreny, la gentada també es va aventurar a instal·lar-se, aliena als perills, a l'altre costat del riu.

La competició en si es va dividir en quatre curses, l'última de les quals finalment no es va dur a terme. No se n'ha conservat el reglament ni el traçat, però sí els tipus de barques que hi van competir. La jornada no va estar exempta d'incidents i de situacions còmiques degudes a la inexperiència dels participants i a la imprevisibilitat del corrent fluvial. Joaquim Palau, que va participar en la categoria de *périssaire*, una mena de caiac de fusta estret utilitzat per a usos d'esbarjo al segle XIX però molt inestable, va caure a l'aigua. Un cop auxiliat, el van haver de reanimar en una casa de Pedret que els servia de vestidor. No en va ser l'únic cas. Dos nois que volien impedir que el corrent s'emportés dues de les embarcacions participants també van caure a l'aigua, si bé sense conseqüències. També va fer la mateixa fi un soldat que, mentre presenciava l'espectacle, es va acostar més del compte al riu. I per acabar-ho d'adobar, uns pillets van aprofitar la celebració de l'acte per accedir a la roba dels remers i endur-se diners, rellotges i carteres.

Tanmateix, mai més ben dit, la sang no va arribar al riu, i aquest va ser el quadre de premiats de les tres regates que es van poder disputar: la primera regata la van guanyar els germans Vilallonga i Francesc Basach, en la modalitat de quatre rem i timoner, a bord de la barca *Conchita*; en la segona regata es va imposar el *périssaire Pepito* (modalitat individual), tripulat per Ramón Rodríguez; en la tercera i darrera va resultar vencedora, també en la modalitat de quatre rem i timoner, la barca *Trini*, tripulada per Eduard

Tena, Joaquim Vilallonga i el senyor Rosselló. S'ha de destacar el doblet que van fer Joaquim Vilallonga i Pujol (nascut a Girona el 1870, fill d'un propietari de mines de Romanyà de la Selva, Martí Vilallonga i Dausà), de manera que al final el repartiment de premis (un de trenta pessetes i dos de quinze) va quedar a casa i es va invertir en el sopar d'honor a l'Hotel del Comerç del carrer de l'Albereda.

Un convidat sorpresa

Recordava el cronista Vinyas alguns detalls d'aquell àpat, dels brindis i dels parlaments de torn; però sobretot de l'aparició, ja després de les postres, d'un convidat sorpresa que va ser sa-

ludat efusivament pels participants. Es tractava del periodista i escriptor republicà Artur Vinardell i Roig (la Bisbal d'Empordà, 1852 - Girona, 1937), la primera vegada que tornava a Girona després d'un exili forçat a París arran d'un article de premsa en què atacava la monarquia. De nou, elements com aquest reforcen encara més l'estret vincle que connecta els pioners de l'esport i l'educació física, a Girona i arreu, amb el republicanisme i els postulats progressistes.

En qualsevol dels casos, els propòsits d'aquells regatistes es van esvaïr de cop i el Club Colón va quedar dissolt després d'aquella primera i única iniciativa. Amb tot, rememorava Vinyas, uns quants d'aquells intrèpids van formar part del repartiment de l'obra de teatre *Don Juan Tenorio* que es representava per Tots Sants, i algun, com Ferran Vilallonga, va arribar a ser actor professional.

Amb plena independència del caràcter gairebé anecdòtic de les regates de Pedret —de fet, la mateixa premsa en tot moment les va desacreditar qualificant-les de «simulacre» o «paròdia»—, creiem que van posar un granet de sorra, el primer, a la concatenació d'iniciatives posteriors que van permetre fomentar i fer arrelar de mica en mica la llavor de l'esport en l'ideari col·lectiu.

El dijous 5 de novembre a les 14.30 hores es va disputar la competició, amenitzada musicalment per l'Orfeó Cassanenc i i presenciada per un nombrós públic